

■ I. Úvod

V době, kdy Evropa čelí vysoké míře nezaměstnanosti, společnosti napříč všemi sektory průmyslu se setkávají s nedostatkem talentovaných expertů Informačních a komunikačních technologií (ICT). Dle odhadů Evropské komise může v EU chybět až 900 tisíc ICT expertů. Z tohoto důvodu Komise v březnu 2013 iniciovala vznik Velké koalice pro digitální pracovní místa.

■ II. Popis a cíle Velké koalice

Iniciativa přináší konkrétní akce s potenciálním velkým dopadem, které mají být implementovány v krátkém čase. Dále pomáhá zrychlovat a zintenzivňovat stávající programy, jako je např. „Digitální agenda pro Evropu“ nebo „e-Skills strategie“. Snaží se usnadnit spolupráci mezi společnostmi a poskytovateli vzdělání, nalákat nové lidi ke studiu ICT a přeškolit stávající nezaměstnané. Cílem je zajistit dostatečnou nabídku ICT odborníků. Mezi priority patří:

- Trénink a shoda pro digitální pracovní místa – poskytování výukových balíčků spoluvytvořených ICT průmyslem pro získání schopností, které společnosti požadují;
- Certifikace – zlepšení rozlišení kvalifikace napříč státy;
- Inovativní výuka – poskytnout zlepšené studijní plány odborného a vysokoškolského vzdělání;
- Mobilita – zabránit nerovnoměrnému rozložení odborníků ICT napříč regiony;
- Zvýšení povědomí – nalákat mladé studenty na atraktivnost ICT, které nabízí budoucí lukrativní kariéru.

Na iniciativě se podílí také ICT společnosti. Na národní úrovni vznikají státní koalice, např. v Polsku, Řecku, Bulharsku a několika dalších zemích. V současné době roste snaha zajistit udržitelnost koalice prostřednictvím rozšiřování členství o další společnosti a rozšířením nabídky pracovních pozic, stáží a kurzů.

■ III. Financování

Existuje několik zdrojů financování na evropské a národní úrovni. Již v roce 2013 bylo ve výsledcích zasedání Evropské rady řečeno, že část evropských strukturálních a investičních fondů by měla být použita na ICT vzdělávání. Jedná se o dílčí fondy, konkrétně Evropský sociální fond, Evropský fond regionálního rozvoje a Iniciativu zaměstnanosti mladých lidí. Dalším zdrojem může být Erasmus+, program zaměřený na vzdělávání, odbornou přípravu, rozvoj schopností a zvýšení zaměstnanosti. V neposlední řadě je možné využít financování z programu Zaměstnanost a sociální inovace, jehož cílem je podpora udržitelné zaměstnanosti, zajištění adekvátního sociálního zabezpečení,

boj s chudobou a zlepšování pracovních podmínek.

■ IV. Absolventi a zájem o ICT

Podle počtu studentů zapsaných v oborech ICT je možné říci, že zájem o kariéru v ICT dosáhl v Evropě svého maxima v polovině minulého desetiletí. Od té doby dochází meziročně k jeho stabilnímu poklesu, který je zjevný zejména při pohledu na počet absolventů počítačových oborů. Právě počet absolventů od roku 2006 klesá a teprve v posledních letech došlo k slabému růstu. V současnosti patří mezi špičku, co se týče počtu ICT absolventů dodávaných na evropský trh, Velká Británie společně s Francií a Německem. Stejný vývoj můžeme pozorovat i u absolventů odborného vzdělání, kde na trh práce vstupuje meziročně stále méně osob.

■ V. Prognóza

Ve studii e-Skills zpracované Evropskou komisí byly připraveny scénáře vývoje pracovních míst v ICT do roku 2020. Studie počítá přibližně s 509 tisíci volných pracovních míst v roce 2015 a 913 tisíci v roce 2020. Tato prognóza nemusí přesně odpovídat skutečnému vývoji, protože právě v důsledku nedostatku profesionálů v oborech ICT nebudou realizovány některé budoucí projekty a pracovní pozice tedy zaniknou. Přetrvávající nedostatek zdrojů může vést k hledání zdrojů a přesunu operací do jiných oblastí. Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím nabídku pracovní síly může být právě dopad Velké koalice pro digitální pracovní místa.

■ VI. ČR

V posledních deseti letech znatelně vzrostl počet pracovníků ICT s univerzitním titulem, avšak odhaduje se, že tito absolventi nemohou pokrýt poptávku. Každoročně přitom chybí asi 3000 ICT pracovníků. Nedostatek byl nejznatelnější v roce 2008, od roku 2009 poptávka klesala, ale i nadále přesahovala nabídku. Navíc v posledních třech letech klesal počet studentů zapsaných v kurzech spojených s ICT. Tento pokles se připisuje hlavně demografickému vývoji. Na druhou stranu nadějní ICT odborníci mohou kromě univerzitního vzdělání získat podporu prostřednictvím inovačních center mezinárodních IT společností, jakými jsou např. IBM, Microsoft, Cisco nebo Honeywell. Právě v soukromém sektoru se projevuje rostoucí trend společností lákat studenty, aby si zvolili kariéru v ICT.

Vláda ČR vyznačila problémy elektronických dovedností a digitální literatury v Koncepti rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělání na roky 2009 - 2013. Dokument představil koncept vývoje ICT ve vzdělávání a zahrnoval základní, střední a vyšší technické vzdělání. Jeho cílem bylo poskytnout podporu pro použití ICT jako standardního nástroje výuky a standardního komunikačního nástroje pro učitele, studenty a rodiče. V rámci této koncepce byly školy dovybaveny ICT vybavením a výukovým

softwarem a učitelé získali trénink pro využití ICT ve výuce.

Celková situace na základních a středních školách není optimální, přestože proběhlo několik úspěšných projektů, např. poskytnutí přístupu na internet všem školám v zemi. Důvodem je nedostatek kvalifikovaných učitelů. Problémem také zůstává malá atraktivnost tohoto odvětví pro většinu studentek. Počet absolventek počítačových věd je pod hranicí 10%.

Dále byly spuštěny několikaleté operační programy (OP) pod vedením jednotlivých ministerstev, např. OP Lidské zdroje a zaměstnanost Ministerstva práce a sociálních věcí se zaměřením na rozvoj schopností a pracovní síly, OP Vzdělání a konkurenceschopnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zaměřený na poskytování finanční podpory na nákup výukových prostředků (počítače, software, atd.) do škol, a OP Podnikání a inovace Ministerstva průmyslu a obchodu, jehož cílem je poskytnout finanční podporu hlavně na realizaci plánů a nápadů menších podnikatelů. Podle expertů trpěly iniciativy spojené s vývojem elektronických dovedností nedostatečnou koordinací a nepřispívaly k celkové strategii. Tyto nedostatky by měly být odstraněny ve Strategii digitálního vzdělávání do roku 2020, kterou momentálně připravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Česká republika nemá systém určený k pozorování a předpovídání potřebných schopností k uplatnění na trhu práce. Tento nedostatek byl částečně zmírněn iniciativami, které cílí na tvorbu metod a nástrojů pro včasnou identifikaci potřeb trhu. Výsledkem těchto iniciativ jsou jednotlivé nezávislé projekty, jejichž výsledky ale neslouží jako vstupy při tvorbě politik. Potřeba systematického přístupu k této oblasti se v agendách ministerstev projevila poměrně nedávno, např. přijetím vládní strategie celoživotního vzdělávání v roce 2007.

■ VII. Výstupy k diskuzi

- *Hrozí České republice nedostatek ICT expertů?*
 - *Jakým způsobem se podílejí firmy a organizace na vytváření a obsazování digitálních pracovních míst v ČR?*
 - *Jakým překážkám čelí digitální start-upy?*
 - *Berou školní rámcové vzdělávací programy, odborná příprava a univerzitní programy v ČR dostatečně v potaz potřeby trhu v oblasti ICT?*
-